

Hukuk Genel Kurulu 2024/789 E. , 2024/725 K.

•

"İçtihat Metni"**İNCELENEN KARARIN****MAHKEMESİ : Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (İlk Derece Mahkemesi Sıfatıyla)****SAYISI : 2020/6 E., 2024/10 K.****KARAR : Davanın reddine**

1. Taraflar arasındaki tazminat davasından dolayı Yargıtay 11. Hukuk Dairesince ilk derece mahkemesi sıfatıyla yapılan yargılama sonunda, davanın reddine karar verilmiştir.
2. Karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.
3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ**Davacı İstemi**

4. Davacı vekili; Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/297 Esas sayılı dosyasında açmış oldukları davada müvekkili lehine 165.000,00 TL'nin tahsiline karar verildiğini, mahkeme kararının 26.12.2017 tarihinde davalı vekiline tebliğ olunduğunu, yasal istinaf süresinin 09.01.2018 tarihinde dolduğunu, ancak tebliğ edilen vekilden başka bir vekilin 16.01.2018 tarihinde istinaf dilekçesi verdiğini, Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından istinaf başvurusunun süresinde olduğu yazılarak dosyanın istinaf mahkemesine gönderildiğini, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 16. Hukuk Dairesinin 02.03.2018 tarihli kararında istinaf süresinde kabul edilerek dosyaya bakmakta görevli olan mahkemenin ticaret mahkemeleri olduğu belirtilerek kesin olmak üzere ilk derece mahkemesinin kararının kaldırıldığını, daha sonra başvuruları üzerine aynı Dairece istinaf başvurusunun süresinde olmadığı, iş yoğunluğu nedeniyle verilen kararın maddi hata sonucu verildiğinden bahisle kararın kaldırıldığını ve davalı vekilinin eski hâle getirilme talebinin reddine karar verilerek davalı vekilinin istinaf talebinin süreden reddedildiğini, bu kararın temyizi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesince ek kararın usule aykırı olduğu belirtilerek bozulduğunu ve dosyanın görevsizlik nedeniyle Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderildiğini, bu arada davalı tarafın Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/297 Esas sayılı dosyası ile karşı dava açtığını, karşı davanın tefrik edildiğini, karşı davada verilen kararın istinaf edilmesi üzerine dosyanın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesine gönderildiğini, anılan Dairenin kararı ile dosyanın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesine gönderildiğini, dosyanın hâlen orada beklediğini, davaya konu kararın İstanbul 31. İcra Müdürlüğünün 2018/287 Esas sayılı dosyasıyla icra takibine konulduğunu, Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin icranın geri bırakılması kararı nedeniyle alacağın tahsil edilemediğini, dosyanın ticaret mahkemesine giderek yeniden görüleceği ve ne zaman tahsil edileceğinin belli olmadığını, hatalı kararlar nedeniyle müvekkili alacaklının alacağına kavuşamadığını ve zarara uğradığını sürerek şimdilik 10.000,00 TL maddi tazminat ile 50.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı

5. Davalı vekili; 6100 Hukuk Muhakemeleri Kanun'un (6100 sayılı Kanun) 46 ncı maddesinde belirtilen koşulların oluşmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

Özel Daire Kararı

6. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 25.06.2024 tarihli ve 2020/6 Esas, 2024/10 Karar sayılı kararı ile; "...6100 sayılı HMK'nın 46/1-a bendine göre hakimin sorumlu tutulabilmesi için hakimin taraflardan birini kayırma veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olmasını yasal bir hukuki sorumluluk hali olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. Hakimin bu bent hükmüne göre hukuken sorumlu tutulabilmesi için kararın salt hukuka aykırı olması yeterli değildir. Hakim hukuka aykırılığı taraflardan birini kayırma veya taraf tutma yada taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle yapmış olmalıdır. Bunun dışında kanunda belirtilmemiş olmasına rağmen hakimin kasten hukuka aykırı karar vermesi gerekir.

HMK'nın 46/c bendine göre hakimin sorumlu tutulabilmesi için (a) bendinde olduğu gibi subjektif bir unsura yer verilmemiş fakat "açıkça kanuna aykırılık" şartı aranmıştır. Bir kanun hükmü farklı bir anlam

yüklenemeyecek şekilde açık ve kesin değilse bir başka deyişle hakim görüşünü hukuki dayanaklara ve bilimsel görüşlere dayandırılarak farklı bir bakış açısı getirilmiş veya delillerin takdirinden elde ettiği bir kanaat ile uyumsuzluğu sonuçlandırmış ise artık burada hakim sorumluluğundan bahsetmek mümkün değildir.

Yukarıda belirtilen sorumluluk sebeplerinin hakim yargısal faaliyetinden dolayı sorumlu tutulabilmesi için davacı tarafından ispat edilmiş olması gerekir. Hakimlerin kararlarını kişisel kin ve husumetle verdiklerine dair iddialarını ispata yarayacak somut herhangi bir kanıt veya belgenin dosya kapsamında mevcut olmadığı anlaşıldığından dava konusu bu olayda hukuki sorumluluk koşullarının hiçbirisinin gerçekleşmemiş bulunduğu bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Dava esastan reddedilmiş olduğundan, 6100 sayılı HMK'nın 49. maddesi uyarınca davanın 1.000,00 TL disiplin para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Maddi ve manevi tazminat davasının reddine,

2-HMK'nın 49. maddesine göre takdiren 1.000,00 TL disiplin para cezasının davacıdan tahsiline ve Hazineye gelir kaydedilmesine,

3-Alınması gereken 427,60 TL maktu karar ve ilam harcının peşin alınan 1.024,65 TL'den düşümü ile kalan 597,05 TL'nin davacıya iadesine,

3-Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Ücret tarifesi uyarınca reddedilen maddi tazminat davası yönünden 10.000,00 TL, manevi tazminat davası yönünden 32.000,00 TL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine,

4-Davacı tarafından yapılan yargılama giderlerinin üzerinde bırakılmasına,

5-Gerekçeli kararın tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu nezdinde temyiz yasa yolu açık olmak üzere, tensiben yapılan inceleme sonucunda oybirliği ile karar verildi. 25/06/2024" karar verilmiştir.

Kararın Temyizi

7. Özel Daire kararı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. ÖN SORUN

8. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında işin esasının incelenmesinden önce, davacının temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına yönelik istemi ön sorun olarak tartışılmış ve değerlendirilmiştir.

III. GEREKÇE

Ön sorun yönünden

9. Ön sorun ile ilgili hususların açıklığa kavuşturulması açısından temyiz incelemesinde duruşma yapılmasına ilişkin yasal düzenlemelerin incelenmesi ve konunun adil yargılanma hakkı kapsamında irdelenmesi gereklidir.

10. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (Anayasa) "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmü yer almaktadır.

11. Anayasa'da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "Adil yargılanma hakkı" başlıklı 6 ncı maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir. Anılan maddeye göre, "Herkes davasının medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esas konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir..".

12. Anayasanın 36 ncı maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının temel unsurlarından birisi de Anayasanın 141 inci maddesinde düzenlenen yargılamanın açık ve duruşmalı yapılması ilkesidir. "Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması" kenar başlıklı 141 inci maddesinin birinci fıkrası; "Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir" şeklindedir.

13. Yargılamanın açıklığı ilkesinin amacı adli mekanizmanın işleyişini kamu denetimine açarak yargılama faaliyetinin saydamlığını güvence altına almak ve yargılamada keyfiliği önlemektir. Bu yönüyle anılan ilke hukuk devletinin en önemli gerçekleştirme araçlarından birisini oluşturur. "Duruşmalı yargılama hakkı" her türlü yargılamanın mutlaka duruşmalı yapılması zorunluluğu anlamına gelmez.

14. Usul ekonomisi ilkesi, pozitif temelleri olan bir ilkedir. Zira, Anayasanın 141 inci maddesine göre Devlet, yargılamanın basit, çabuk ve ucuz gerçekleşmesi için gereken tedbirleri almak zorundadır. Bundan başka AİHS'nin 6 ncı maddesine göre, herkes davasının makul bir süre içinde adil ve açık olarak görülmesini

isteme hakkına sahiptir. 6100 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesinde "usul ekonomisi" başlığı altında düzenlenen hükme göre hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür (Aziz Serkan Arslan, E-Duruşma Hukuk Yargılamasında Videokonferans Yöntemi, İstanbul 2023, s. 82-83). Bu nedenle adil yargılama ilkelerine uyulmak şartıyla usul ekonomisi ve iş yükünün azaltılması gibi amaçlarla bazı yargılamaların duruşmadan istisna tutulması ve duruşma yapılmaksızın karara bağlanması anayasal hakların ihlâlini oluşturmaz.

15. Özellikle ilk derece mahkemeleri önünde duruşmalı yargılama yapıp karar verildikten sonra kanun yolu incelemesinin, tarafların iddia veya savunmaları yazılı olarak alındıktan sonra dosya üzerinden yapılması hâlinde adil yargılama hakkının ihlâlinden söz edilemez (Anayasa Mahkemesi, Mehmet Soysal ve diğerleri, B. No: 2014/2678, 17.11.2016, § 36; Cengiz Topel Çelikoğlu, B. No: 2013/8049, 18.02.2016, § 80; Kırmızı GAA İnşaat Turizm Gıda Sanayi ve Tic. Ltd. Şti, B. No: 2013/2370, 11.12.2014, § 23; Nevruz Bozkurt, B. No: 2013/664, 17.9.2013, § 32).

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) inandırıcılık sorunu taşımayan, karmaşık olmayan veya olaylarla ilgili hiçbir tartışmanın bulunmadığı, oldukça teknik davalar ile mahkemelerin tarafların sunduğu görüşlere ve diğer belgelere dayanarak, adil ve makul bir biçimde karar verebilecekleri davalar için duruşma yapılmasının gerekli olmayabileceğini belirtmiştir (AİHM, Jussila/Finlandiya, § 41, Döry/İsveç, B. No:28394/95, 12.11.2002, § 37, Mehmet Emin Şimşek/Türkiye, B. No: 5488/05, 28.2.2012, § 30). (Adnan Altın, kararı, § 47).

17. Temyiz yolunda, hüküm mahkemesinin kararı sadece hukuka uygunluk bakımından inceleme konusu yapılabilir. Yargıtay, istinaf mahkemesi gibi, bir vakıa, tahkikat ve yargılama mahkemesi değildir. Temyiz yolunda, hüküm mahkemesinin kararı incelenerek, hüküm mahkemesine bildirilmiş olan vakıaların usulüne uygun biçimde incelenip incelenmediği, özellikle o vakıalara kanunların (hukukun) doğru uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilir.

18. Nitekim Anayasa Mahkemesi de bireysel başvuru yoluyla önüne gelen davalarda verdiği kararlarında, başvuru sahiplerinin duruşma talepleri bulunmasına rağmen dosya üzerinden inceleme yapılmasının adil yargılama hakkının ve bu kapsamda aleni yargılama hakkının ihlâli niteliğinde olduğu yönündeki başvurularının "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

19. Yukarıda yapılan açıklamalar ve özellikle temyiz yolunda yeni vakıa ve delillerin Yargıtay tarafından incelenemeyecek olması karşısında, duruşma isteminin reddi kararlarının hak ihlâli olarak değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir.

20. Aynı ilkeler Hukuk Genel Kurulunun 18.05.2021 tarihli ve 2017/12-2540 Esas, 2021/571 Karar; 17.09.2019 tarihli ve 2019/4-60 Esas, 2019/879 Karar; 22.11.2017 tarihli ve 2016/11-1239 Esas, 2017/1398 Karar ve 22.11.2017 tarihli ve 2017/8-2835 Esas, 2017/1399 Karar sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

21. Somut olayda dava, 6100 sayılı Kanun'un 46 ncı maddesine dayalı tazminat istemine ilişkin olup karmaşık bir dava türü olmadığı gibi verilen karara karşı temyiz istemleri için taraflara başvuru olanağı tanınmış, temyiz dilekçesinin bir örneği cevap hakkı için karşı tarafa tebliğ edilmiştir.

22. Hâkimlerin sorumluluğunu düzenleyen ve eldeki davanın dayanağı olan 6100 sayılı Kanun'un 46 ve devamı maddeleri gereğince, Dairelerin ilk derece mahkemesi sıfatıyla karar verdiği ve temyiz incelemesini Hukuk Genel Kurulunun yaptığı işlerde duruşmalı olarak temyiz incelemesi yapılacağı konusunda açık bir düzenleme yer almamaktadır. Ayrıca Yargıtay Kanunu'nda da bu işlerin temyizinin duruşmalı olarak inceleneyeceği konusunda açık bir hükme yer verilmemiştir.

23. Şu durumda, Hukuk Genel Kurulunun ağırlıklı işini oluşturan direnme kararlarının dahi temyiz incelemelerinin açıklanan nedenlerle duruşmalı yapılamayacağı öngörülmüşken, diğer işlerinin duruşmalı yapılacağını kabule olanak verecek yasal bir düzenleme ve gereklilik bulunmadığı açıktır. Bu nedenle Hukuk Genel Kurulunun incelemesine tâbi işlerde ayırık ve açık bir düzenleme olmadığı sürece duruşmalı inceleme yapılması olanaklı görülmemektedir.

24. Bu nedenle davacının duruşma isteğinin reddine oy birliğiyle karar verildikten sonra işin esasının incelenmesine geçilmiştir.

Esas Yönünden

25. Dava, 6100 sayılı Kanun'un 46 ncı maddesine dayalı tazminat istemine ilişkindir.

26. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 46 ncı maddesinde sorumluluk nedenleri sınırlı olarak sayılmıştır. Anılan maddede; "(1) Hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı aşağıdaki sebeplere dayanılarak Devlet aleyhine tazminat davası açılabilir:

- Kayıрма veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.
- Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kanuna aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.
- Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması.

ç) Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş olması.

d) Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması.

e) Hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması.” düzenlemesi bulunmaktadır.

27. Somut olayda 6100 sayılı Kanun’un 46 ncı maddesinde sınırlı sayıda belirtilen sorumluluk sebeplerinden hiçbirisi bulunmadığından ve hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı tazminat şartları oluşmadığından Özel Dairece davanın reddine karar verilmesi yerindedir.

28. Hâl böyle olunca, yapılan açıklamalara, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bilgi ve belgelere, Daire kararında açıklanan gerektirici nedenlere, delillerin değerlendirilmesinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, usul ve yasaya uygun olduğu tespit edilen Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararın onanması gerekir.

III. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararın ONANMASINA,

Harç peşin alındığından harç alınmasına yer olmadığına,

11.12.2024 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.